

1923 - DE VERKOOP VAN CAMBRINUS

In 1886 maakt Cambrinus een doorstart met een nieuw bedrijf aan de Stationsweg. De brouwerij wordt gerekend tot de groep 'moderniserende' brouwerijen omdat Cambrinus in de loop van zijn 67-jarige bestaan overschakelt van bovengistend naar ondergistend. Inclusief de koelmethode en machines die in die tijd een lieve duit kosten.

Wilhelm Janssen durft te investeren in speciaal bier als Münchener en 'zwaar bier' – beiden bovengistend – maar breekt ook een lans voor het nieuwe 'pilsener'. Of extra lager, met iets minder alcohol, en een wat goedkopere variant op het populaire pilsenerbier.

Wilhelm Janssen op leeftijd: verkoop voor 16 duizend gulden

In 1923 is Wilhelm op leeftijd en verkoopt hij de brouwerij voor 16 duizend gulden aan Arthur Adrianus van der Westerlaken uit Chaam, een familie van brouwers (De Avondster aldaar geheten). Zijn vader zoekt en vindt een toekomst voor zijn zoon, die de familietraditie als brouwer voort kan zetten in Boxmeer. Een andere broer vertrekt naar België om brouwer te worden, weer een ander zet het bedrijf in Chaam nog enkele jaren voort.

Behalve Cambrinus staat in die jaren ook De Vijf Ringen aan de Keistraat (Steenstraat) te koop. Arthur

Portret van familie Van der Westerlaken voor de drankhandel en voormalige brouwerij.

Adrianus kiest voor de brouwerij tegenover het station omdat dit complex ook de nodige grond omvat. Tot waar nu de Dr. Peelenstraat is, was toen bezit van de brouwersfamilie. Op het einde van het terrein stond een cafeetje, wat uiteraard Boxmeers bier schonk.

Naast bier richt de nieuwe brouwer Arthur Adrianus (1896-1959) zich ook op frisdranken. Na de oorlog gaat het echter bergafwaarts met de brouwerij. Concentratie tot grotere brouwerijen is regel. Veel lokale brouwerijen verdwijnen, ook dus in deze regio. De ketels van Cambrinus sluiten in 1952, collega Cevalum in Cuijk volgt zes jaar later in 1960. Beide brouwerijen gaan verder als drankhandel.

Ook het nieuwe merk Kröner kan geen redding brengen bij Cambrinus. 'Oudt Bruin, Extra Gerste, Zwaar Bier, Münchener'. Ze komen aanvankelijk in beugelflessen van 0,45 liter met statiegeld van 15 cent op de markt. Het alcoholpercentage bedraagt gemiddeld zo'n 5 procent.

In de oorlogsjaren bieden de kelders van Cambrinus onderdak als schuilplaats voor enkele tientallen buurtbewoners. Kort na de verplichte evacuatie

Biergod Cambrinus op een etiket van de Boxmeerse brouwerij.

van een half jaar lang – van winter 1944 tot het voorjaar 1945 – moet familie Van der Westerlaken toestaan dat veel van haar grond wordt onteigend. Voor een kwartje per vierkante meter moeten de landerijen aan nu de Bilderbeekstraat van de hand worden gedaan.

Van brouwerij naar drankhandel

In 1948 wordt nog gesproken over een huisbrouwerij en fabriek. Aan dat alles komt een einde. Jacqueline van der Westerlaken-Verdijk weet dat de ketels er begin jaren vijftig nog staan. "Twee koperen ketels kan ik me herinneren. Het bier werd nog met paard en wagen vervoerd. Je kon vooral ruiken dat er bier werd gebrouwen. De lucht staat me nog altijd bij. Zware lucht, zeg maar", vertelt ze. De moutzakken lagen opgestapeld op zolder.

Voor de grondstoffen als de zogeheten invetsuiker heeft Cambrinus veel klanten: kleine collega-brouwerijen in heel Nederland. De suikeropslag is zelfs enige tijd de hoofdmoot van het bestaan. Ook is men een in de regio bekende producent van ijsblokken, bestemd voor industriële doeleinden om te koelen.

De laatste brouwmeester is Karel Hermans uit Boxmeer. Arthur Adrianus van der Westerlaken heeft

Arthur Adrianus van der Westerlaken. Hij koopt in 1923 de brouwerij van Wilhelm Janssen.

Twee archiefphoto's: Vervoer toentertijd per paard en later met de vrachtwagen.

ook net als Wilhelmus Janssen voor die tijd enkele knechten in dienst. Cambrinus heeft zoals gebruikelijk bij een kleinschalige regiobrouwerij ook een serie eigen cafés die de afzet garandeerden. Niet alleen in Boxmeer wordt Cambrinus-bier vertapt, ook elders in de dorpen in de omgeving Land van Cuijk en de kop van Noord-Limburg. De vaten en flessen bier gaan met het pontje bij Beckers de Maas over naar Heijen.

Tien tot vijftien eigen horecazaken taptten het Boxmeers bier, weet Theo van der Westerlaken nog. Ook hij weet dat er nog gebrouwen werd. In 1946 investereert zijn vader nog in nieuwe installaties om de concurrentie het hoofd te kunnen bieden. Zo kan Cambrinus ook ondergistend pilsener leveren.

Het mag niet baten. De ketels verdwijnen begin

jaren vijftig en bierbrouwen maakt plaats voor opslag voor de drankengroothandel van de grootschalige bierbrouwer Heineken. Ook de suikerproductie verdwijnt omdat de andere kleinschalige brouwerijen in het land eveneens verdwijnen vanwege de toegenomen concurrentie van de grote collega's en de sterk verminderde bierproductie in de naoorlogse jaren. "Maar met ons zijn in die tijd heel grote brouwerijen gesloten. De ketels? Die ging naar Jan Kelders en werden als oud ijzer doorverkocht."

Tegen de gevel van de brouwerij komt voor de drankhandel een aanbouw met plat dak. In 1960 is alleen nog sprake van een pakhuis. Familie Van der Westerlaken richt met het agentschap van Heineken – en later ook Amstel – op de distributie van bier en frisdrank.

De broers Achilles en Adriaan (roepnaam Arie) wonen dichtbij, respectievelijk aan de Bilderbeekstraat en Stationstraat 18. De voormalige brouwerij en het woonhuis (Stationstraat 20) zijn volgens de kadastrale hulpkaart van 1976 van elkaar gescheiden. Het woonhuis wordt nog lang bewoond door Huberta Loonen, de weduwe van Adriaan.

Net als de melkboer verkocht de brouwer huis aan huis

Arthur Adrianus heeft drie zonen en twee dochters. Rond de oorlogsjaren zijn de zonen volop betrokken bij het werk op de brouwerij. Gedrieën wordt hard gewerkt om flessen te bottelen en vaten te verslepen. "Tot de oorlog ging meer dan de helft in beugelflessen, veel werd ook aan huis verkocht, net als de melkboer van toen. Later kwamen de supermarkten en was de huisverkoop snel afgelopen. Het ging allemaal heel anders, persoonlijk contact met de klant. Computers en faxen waren er nog niet", aldus zoon Theo van der Westerlaken.

Theo neemt vanaf eind jaren vijftig het horecabedrijf van de familie Hendriks vlak over het spoor aan de St. Anthonisweg over. "Ik heb mijn hele leven, vanaf mijn dertiende bier gedronken. Met een jaar of zeven, acht hielp ik mijn vader al mee in de brouwerij. Als ik voor elk glas een gulden had gekregen was ik nu miljonair", grapt hij.

Nog elke dag obert hij enkele uurtjes in de horecazaak, die thans door zijn dochter Henriëtte en schoonzoon Pepe gerund wordt. De oudste ober van Boxmeer – geboren in 1927 – kan het contact en een praatje met de klanten nog niet missen.

Oude etiketten van de verschillende bieren uit Boxmeer. (Foto's: www.bieretiketten.nl)

'Met die ene arm kon hij houten fusten de baas'

Achilles wordt na het vroege overlijden van zijn broer Adriaan in 1973 de enige eigenaar van het familiebedrijf, dan al enige tijd een drankenhandel. De productie van limonade wordt aanvankelijk nog voortgezet. "Mijn man kwam als kind onder de bierwagen en verloor een arm. Maar hij kon met die ene arm de houten fusten de baas", aldus Jacqueline van der Westerlaken-Verdijk.

In 1982 koopt Achilles het woonhuis van Huberta en verkoopt zijn woonhuis aan de Bilderbeekstraat. Het perceel krijgt de omvang, die het nu anno 2009 nog heeft. De drankenhandel van Achilles blijft tot midden jaren '90 bestaan. In 1997 besluit Achilles om de deuren van zijn bedrijf te sluiten. Kort na zijn pensionering overlijdt hij in 1999.

Het Heineken-bier wordt per vrachtwagen, in eerste instantie rechtstreeks, gehaald in de brouwerij in Den Bosch. Later wordt vanuit hier het bier gebracht en distribueert drankenhandel Van der Westerlaken het verder met enkele kleine en grote vrachtwagens naar de klanten. "Wij hadden een druk bestaan met een bedrijf en vijf kinderen", blik mevrouw Van der Westerlaken terug. "Bij ons waren altijd mensen over de vloer. Vertegenwoordigers of bezoekers van Heineken. Ook werd verwacht dat de brouwer en zijn vrouw de cafébazen af ging. Je moest je laten zien bij de afnemers van ons bier op bijvoorbeeld de dag voordat de kermis begon, dan was het nog niet zo druk. De brouwer gaf dan traditiegetrouw een rondje aan de aanwezige klanten. Ook ging mijn man de cafébazen of om zelf het geld op te halen van het geleverde bier."

Als dochter van de directeur van het plaatselijk arbeidsbureau woonde de Boxmeerse naast café De Piek (nu aan de Rochusrotonde). Soms haalde haar vader een kannetje bier bij de burens. Achteraf bleek het bier van Cambrinus te zijn. "Bleek ik toen al het bier geproefd te hebben. Het bier van wat later mijn schoonfamilie werd."

De jaren vijftig. Theo van der Westerlaken (links) en Peter Maassen bij de bierwagen onderweg in Cuijk. Op de achtergrond de Martinuskerk, rechts café De Posthoorn.
(Foto: archief Theo van der Westerlaken)

Een van eerste panden bij 'ijzeren baan'

Op 10 augustus 2001 beslist de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen dat het Cambrinus-complex op de Rijksmonumentenlijst wordt geplaatst. "Het is een van de eerste panden die bij de 'ijzeren baan' werden gebouwd", motiveert de Rijksdienst voor Monumentenzorg haar beslissing in een brief naar de gemeente Boxmeer. En even verder: "Het tweelaags hoofdgebouw heeft een rechthoekige plattegrond en een zadeldak, belegd met oud Hollandse dakpannen. De handvorm bakstenen gevel, voorzien van een gepleisterde plint, heeft acht vensterassen. De gevel wordt afgesloten door een fries met gemetselde tandlijst. De tuitgevels van de zijgevels zijn voorzien van een gemetseld klimmend segmentboogfries, in de top een drieas vormend. Op de hoeken van het gebouw zijn ter hoogte van de goot doorstekende sierpijlers gemetseld. Op de nok van het dak staan drie schoorstenen."

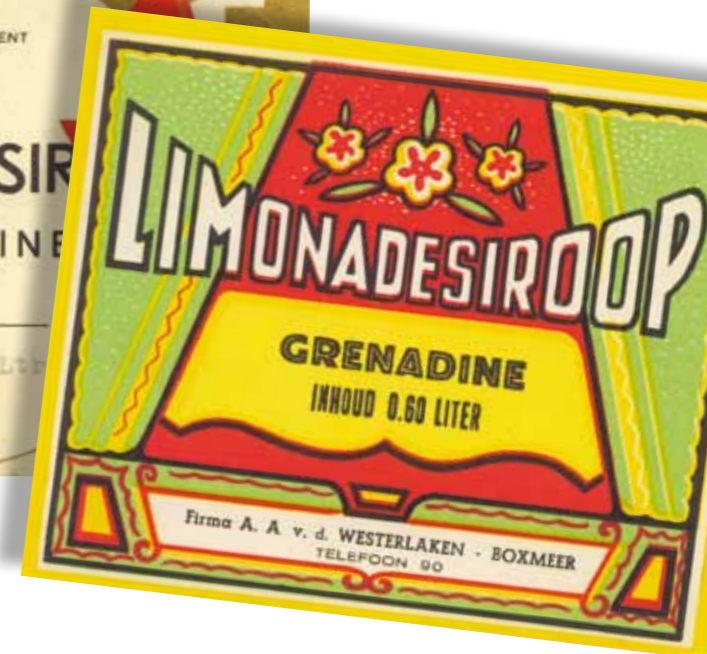
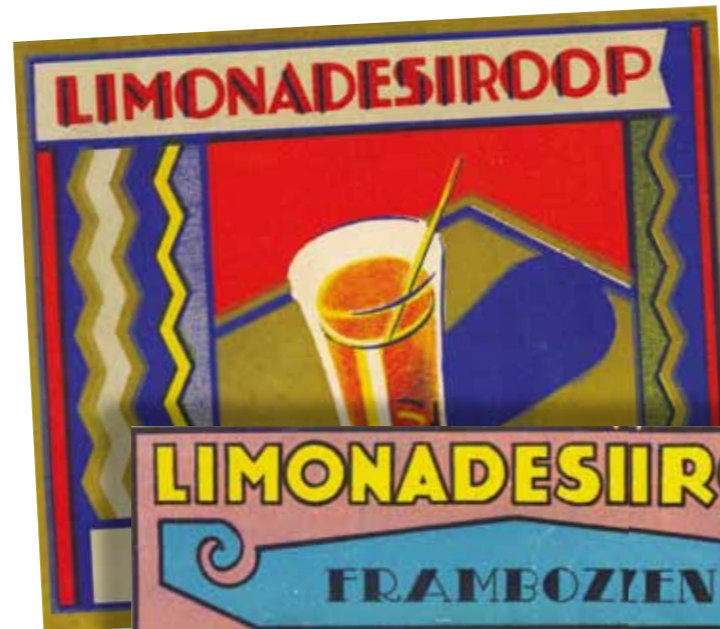
Tot slot zegt de Rijksdienst: "Het bedrijfspand is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaaleconomische ontwikkeling van de nijverheid door de aanleg van de spoorlijn en als voorbeeld van de typologische

ontwikkeling van het meerlaags bedrijfsgebouw annex woonhuis. Het is architectuurhistorisch vanwege de stijl en de gotiserende ornamentiek. Het gebouw is tevens van belang vanwege de gaafheid van het exterieur. Het heeft ensemblewaarden in relatie tot de Stationsweg met redelijk gave bebouwing."

De laatste jaren raakte het pand enigszins in verval. Tot Gerard Janssen – een projectontwikkelaar en aannemer uit Wijchen – het complex in 2006 koopt van weduwe Jacqueline van der Westerlaken-Verdijk.

Hoewel de karakteristieke ketels zijn verdwenen, herinnert veel aan de tijd van weleer. Verschillende attributen zijn bewaard gebleven, zoals de antieke schrootmolen die tot voor kort op de zolder was te vinden. Verder resteren nog wat oude etiketten, een schep om het schuim af te scheppen en een kroonkurkenmachine. Met een tikkeltje weemoed wordt teruggekeken op de geschiedenis van de Boxmeerse brouwersfamilie. "Ik kom nooit meer in de buurt van de Stationsweg, heb daar nog wel wat moeite mee", aldus de vrouw van de laatste brouwer van Cambrinus.

Straks wonen op de plek waar de brouwer zijn roerstok hanteerde? Daarover later meer...

???
???.
(Foto's: www.bieretiketten.nl)

Het personeel van Cambrinus bijeen op een groepsfoto voor de volle kratten Boxmeers bier rond 1948. Van links naar rechts: Karel Hermans, Achilles van der Westerlaken, Wijnant van de Ven, Harrie Michiels en Theo van der Westerlaken. (Foto: archief Theo van der Westerlaken)